

เค้าโครงรายวิชา (Course Syllabus) ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564
รหัสวิชา/ชื่อวิชา

SW 222 SOCIAL WORK METHODOLOGY IN INDIVIDUAL AND FAMILY

สค. 222 หลักและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์กับบุคคลและครอบครัว

Section 320001 320002 320003 320004 (3 หน่วยกิต)

หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

1. อาจารย์ผู้สอน/ผู้รับผิดชอบรายวิชา พร้อมข้อมูลการติดต่อ

Sec./gr.	อาจารย์ผู้บรรยาย	โทรศัพท์	e-mail
320001	อ. เคท ครั่งพิบูลย์	089-519-3229	kathkpb@staff.tu.ac.th
320002	ผศ. ปานรัตน์ นิมิตลุง	089-232-6161	npanrat@staff.tu.ac.th
320003	ผศ.ดร.วิไลภรณ์ โคตรบึงแก	081-932-0779	kaewilai@staff.tu.ac.th
320004	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม	086-076-0231	phenprapha191@yahoo.com

ช่องทางการเข้าห้องเรียนออนไลน์ (โปรดระบุ)

Sec./gr 320001

Sec./gr 320002

Sec./gr 320003

Sec./gr 320004

2. วันและเวลาบรรยาย

ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 09.00-12.30 น.

วันสอบ

สอบกลางภาค วันที่ 30 กันยายน 2564 เวลา 09.00 - 10.30 น.

สอบปลายภาค วันที่ 2 ธันวาคม 2564 เวลา 09.00 - 12.00 น.

3. จุดมุ่งหมายของรายวิชา Purposes of the course

1. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี มุมมองที่ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์กับบุคคลและครอบครัวเฉพาะราย

2. เพื่อให้ศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ การประเมิน เครื่องมือการประเมินกลุ่มเป้าหมาย การวางแผนและการจัดการรายกรณี การจัดบริการทางสังคมสงเคราะห์ การติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ระดับบุคคล ครอบครัว

3. เพื่อให้ศึกษามีทักษะการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ระดับบุคคล ครอบครัว การพัฒนาสัมพันธภาพทางวิชาชีพและสหวิชาชีพ

4. แนวสังเขปการบรรยาย Course Description

ภาษาไทย

แนวคิด ทฤษฎี มุมมองที่ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย หลักการ รูปแบบ กระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่ใช้ในการทำงานกับระดับบุคคล ครอบครัว การประเมินบุคคล (กาย จิตสังคม) การประเมินความเสี่ยง การประเมินครอบครัว การประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและ บริบทแวดล้อมอย่างรอบด้าน การวางแผนและการจัดการรายกรณี การจัดบริการทางสังคมสงเคราะห์ การ ติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ระดับบุคคลและครอบครัว การพัฒนาสัมพันธภาพ ทางวิชาชีพและความเป็นสหวิชาชีพบนฐานการมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคเหมาะสมและเป็นธรรม เครื่องมือ และทักษะการทำงานสังคมสงเคราะห์ระดับบุคคล ครอบครัว

ภาษาอังกฤษ

Concepts, theories and aspects of social work individual practice regarding; principles, models, and process of social work intervention with individual and family; Individual, family, Risk and Need ecological and risk assessment; social work planning and case management; social service provision; follow up and evaluation of social work practice with case and family; professional relationship development and multidisciplinary approach on basis of mutual participation and justice; tools and skills for social work practice with individuals and families

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา

1. คุณธรรม จริยธรรม					2. ความรู้					3. ทักษะทาง ปัญญา			4. ทักษะ ความสัมพันธ์			5. ทักษะการวิเคราะห์					6. ทักษะการปฏิบัติ ทางวิชาชีพ			
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4
●	○	●	○	○	●	○	○	●	○	○	●	○	○	●	○	○	●	○	○	○	○	○	○	○

หมายเหตุ: รายละเอียดผลการเรียนรู้จากหลักสูตร (Curriculum Mapping) ดูรายละเอียดได้จาก หลักสูตร สังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563)

6. เกณฑ์การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้

วิธีการจัดการเรียนการสอน

1. การบรรยาย โดยใช้ Power Point เอกสารประกอบการสอน และสื่ออื่นๆ
2. การอภิปราย การแลกเปลี่ยนและทำงานที่มอบหมายในห้องเรียน
3. การฝึกทักษะในและนอกชั้นเรียน
4. การค้นคว้า จัดทำ และนำเสนอรายงาน

การวัดผล

วิธีการวัดผล	สัดส่วนคะแนน
1. การสอบกลางภาค	30
2. การทำรายงานกลุ่ม	20
3. Quiz (การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน/เข้าชั้นเรียน)	20
4. การสอบปลายภาค	30
รวม	100 คะแนน

7. หัวข้อการเรียนการสอน/แผนการสอน

แผนการสอนวิชาสค.222 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
1 19 ส.ค 64	- ชี้แจงขอบเขต วัตถุประสงค์ การศึกษา - อธิบายวิธีการ รูปแบบ กระบวนการ หลักการในการปฏิบัติงานสังคม สงเคราะห์ระดับบุคคล และครอบครัว	3	- บรรยายโดยใช้ Power point และ เอกสารประกอบการสอน - อธิบายภาพรวมความรู้พื้นฐาน โดย การยกกรณีศึกษา เพื่อให้เข้าใจภาพ รวมของการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ ตระหนักในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ ทฤษฎี กระบวนการ ทักษะการ ปฏิบัติงาน การประเมินตนเอง	เคศ คริ่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
2 26 ส.ค 64	- ทฤษฎีการปฏิบัติงานสังคม สงเคราะห์ระดับบุคคล/ครอบครัว ○ Theory for Conceptualization ○ Theory for Intervention	3	- บรรยายโดยใช้ Power point และ เอกสารประกอบการสอน - ค้นคว้าด้วยตนเองทั้งในและนอก ห้องเรียน - การอภิปราย แลกเปลี่ยน	เคศ คริ่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
3 2 ก.ย 64	รูปแบบที่ใช้ในการปฏิบัติงานสังคม สงเคราะห์ระดับบุคคล ครอบครัว - System model - Ecological model - Developmental model	3	- บรรยายโดยใช้ Power point และ เอกสารประกอบการสอน - ค้นคว้าด้วยตนเองทั้งในและนอก ห้องเรียน - การอภิปราย แลกเปลี่ยน	เคศ คริ่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
4 9 ก.ย 64	รูปแบบที่ใช้ในการปฏิบัติงานสังคม สงเคราะห์ระดับบุคคล ครอบครัว - Behavioral model - Therapy Model - Psychosocial model	3	- บรรยายโดยใช้ Power point และ เอกสารประกอบการสอน ค้นคว้า ด้วยตนเองทั้งในและนอกห้องเรียน - การอภิปราย แลกเปลี่ยน	เคศ คริ่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
5 16 ก.ย 64	รูปแบบที่ใช้ในการปฏิบัติงานสังคม สงเคราะห์ระดับบุคคล ครอบครัว - Problem Solving Model - Crisis Intervention - Empowerment model	3	- บรรยายโดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - ค้นคว้าด้วยตนเองทั้งในและนอก ห้องเรียน - การอภิปราย แลกเปลี่ยน	เคศ คริ่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
7 23 ก.ย 64	กระบวนการปฏิบัติงานสังคม สงเคราะห์ (Social Work Process): การเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผนกับ	3	- บรรยายโดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน	เคศ คริ่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก

แผนการสอนวิชาศศ.222 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564				
สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ เช่น เด็ก เยาวชน ครอบครัว คนพิการ ผู้สูงอายุ		- ค้นคว้าด้วยตนเองทั้งในและนอกห้องเรียน - การอภิปราย แลกเปลี่ยน	เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
8 30 ก.ย. 64	30 ก.ย. 64 สอบกลางภาค เวลา 09.00-10.30 น.			
9 7 ต.ค 64	- กระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ (Social Work Process): การเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผนกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง - การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ เช่น เด็ก เยาวชน ครอบครัว คนพิการ ผู้สูงอายุ (ต่อ) - การทำงานสหวิชาชีพ	3	- บรรยายโดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - ค้นคว้าด้วยตนเองทั้งในและนอกห้องเรียน - การอภิปราย แลกเปลี่ยน	เคท คริ่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
10 14 ต.ค 64	กระบวนการสร้างสัมพันธภาพและตกลงบริการ - ทักษะการสัมภาษณ์ - ทักษะการสื่อสาร ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ - การสร้างสัมพันธภาพทางวิชาชีพกับบุคคลและครอบครัว ความหมาย วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญของสัมพันธภาพแห่งการช่วยเหลือ <ul style="list-style-type: none"> ● การตระหนักในผู้อื่น ● การมีพันธะสัญญา ● การยอมรับ ● การคาดหวัง ● การเห็นอกเห็นใจ ● อำนาจหน้าที่และพลัง ● ความจริงใจ - เครื่องมือประเมินผู้ใช้บริการ	3	- บรรยายโดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - การฝึกปฏิบัติ เสริมด้วยทักษะการบันทึกทุกครั้ง - การใช้เครื่องมือทางสังคมสงเคราะห์ เช่น สาแหรกครอบครัว (Family Genogram) และแผนผังนิเวศน์ Ecomap	เคท คริ่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
11 21 ต.ค 64	กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริง - ทักษะการสัมภาษณ์ - ทักษะการเยี่ยมบ้าน - ทักษะการสังเกต - ทักษะการประสานงาน	3	- บรรยายโดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - ฝึกทักษะใน/นอกชั้นเรียนปฏิบัติ	เคท คริ่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)

แผนการสอนวิชาศค.222 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะการจดบันทึก - ทักษะการอ่านแฟ้มประวัติ 			
12 28 ต.ค 64	กระบวนการประเมินและวินิจฉัย <ul style="list-style-type: none"> - ทักษะการประเมินความต้องการ - ทักษะการประเมินความเสี่ยง - ทักษะการประเมินความพร้อมของครอบครัว - การประเมินกายจิตสังคม 		<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายโดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - ฝึกทักษะใน/นอกชั้นเรียนปฏิบัติ 	เคท ครั่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
13 4 พ.ย 64	กระบวนการวางแผนการปฏิบัติงาน/ให้บริการ <ul style="list-style-type: none"> - ทักษะการวางแผน - การวางแผนรายกรณี - การเขียน IDP หรือ IRP หรือ IEP - Care Plan - Service Plan - Contract Plan 	3	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายโดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - ฝึกทักษะใน/นอกชั้นเรียนปฏิบัติ 	เคท ครั่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
14 11 พ.ย 64	กระบวนการดำเนินงาน <ul style="list-style-type: none"> -การประสานงาน -การให้การปรึกษา -การบำบัด - การ จัด บริการ ทาง สัง ค ม กับ กลุ่มเป้าหมาย -การพิทักษ์สิทธิ -การคุ้มครองสวัสดิภาพ -การเยียวยาตามกฎหมาย -การส่งต่อ 	3	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายโดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - ฝึกทักษะใน/นอกชั้นเรียนปฏิบัติ 	เคท ครั่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
15 18 พ.ย.63	กระบวนการติดตามและประเมินผล <ul style="list-style-type: none"> -การติดตามประเมินผล -การประเมินระบบบริการ -ประเมินและติดตามผลผู้ใช้บริการ -การประสานภาคีเครือข่าย -การพัฒนาบริการ -การยุติบริการ 	3	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายโดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - ฝึกทักษะใน/นอกชั้นเรียนปฏิบัติ 	เคท ครั่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
16 25 พ.ย 64	สรุปบททวนเนื้อหาทั้งหมดของรายวิชา	3	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายโดยใช้ Power point และเอกสารประกอบการสอน - การซักถาม/การแลกเปลี่ยน 	เคท ครั่งพิบูลย์ ปานรัตน์ นิมตลุง วิไลภรณ์ โคตรบึงแก

แผนการสอนวิชาศค.222 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564				
สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
				เพ็ญประภา ภัทรานุกรม (แยก Sec./Gr.)
สอบปลายภาค วันที่ 2 ธ.ค. 2564 เวลา 09:00 - 12:00 (เช้า)				

8. การประเมินผลการเรียน

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนจะพิจารณาโดยตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม (Group reference) แยก Sec./Gr. โดยให้มีการกระจายตัวแบบปกติ (Normal Distribution)

9. การอุทธรณ์ของนักศึกษา

กรณีที่นักศึกษามีความสงสัยเกี่ยวกับผลการประเมินในรายวิชาใดสามารถยื่นคำร้องขอดูกระดาษคำตอบ ตลอดจนคะแนนและวิธีการประเมินของอาจารย์แต่ละรายวิชาได้ภายใน 7 วันหลังประกาศผลการเรียน โดยสามารถเขียนยื่นคำร้องได้ที่ งานการศึกษาและกิจการนักศึกษา ชั้น 2 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

10. เอกสารอ้างอิงประกอบการเรียนการสอน

ตำราและเอกสารหลัก Required textbooks and materials

1. เอกสารและตำราหลัก

- ***กิติพัฒน์ นนทบุรีมะดุลย์. (2536). **พื้นฐานทฤษฎีสังคมสงเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ***กิติพัฒน์ นนทบุรีมะดุลย์. (2553). **ทฤษฎีสังคมสงเคราะห์ร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ***ระพีพรรณ คำหอม. (2558). **หลักการและวิธีการสังคมสงเคราะห์ 1 (E booking)**
- ***ระพีพรรณ คำหอม. (2556). **หลักการและกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์จุลภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 2 เพิ่มเติม กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ***ระพีพรรณ คำหอม. (2557). **สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ***วันทนี วาสิกะสิน. (2552). **สังคมสงเคราะห์คลินิก (CLINICAL SOCIAL WORK)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กทม. : JPRINT.
- ***สุรางค์รัตน์ วศินารมณ. (2554). **ทักษะการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ***สุรางค์รัตน์ วศินารมณ. (2554). **การจัดการรายกรณี**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- *** ระพีพรรณ คำหอม.(2552). **ทักษะการสื่อสารงานสังคมสงเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 1 บริษัทพริกหวานการพิมพ์.
- ระพีพรรณ คำหอม (2544). **รูปแบบการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- จิราลักษณ์ จงสถิตมัน. (2541). **การสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย**. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัสสำเนา).
- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (2529). **ทฤษฎีและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์** (Theory and practice in social work). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันทนี วาสิกะสิน. (2552). **จิตสังคมบำบัดในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิราลักษณ์ จงสถิตมัน. (2547). **พลวัตความรู้สังคมสงเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร. เอลโล่การพิมพ์.

2. หนังสือ

- กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต. (2546). **คู่มือการดูแลและบำบัดฟื้นฟูเด็กถูกทารุณกรรมสำหรับบุคลากรสาธารณสุข**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.(2556) **คู่มือการปฏิบัติงานOSCC ศูนย์ช่วยเหลือสังคม**.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (ไอ โอ เอ็ม)(ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) **คู่มือการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานในการบริหารจัดการสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยที่กลับจากต่างประเทศ**.กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.(2555) **คู่มือการใช้เครื่องมือจำแนกแบบสัมภาษณ์เพื่อการประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น**. กรุงเทพฯ :สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2556) **คู่มือสังคมสงเคราะห์จิตเวชเด็ก วัยเรียน/วัยรุ่น**.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุวัจนรา เปี่ยมญาติ.(2552).**ทักษะเบื้องต้นการให้การปรึกษาในงานสังคมสงเคราะห์**.กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- โสภณ พรโชคชัย. (2551). **นี่คืองานสังคมสงเคราะห์วิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : ส.วีรัชการพิมพ์.
- โสภณ พรโชคชัย. (2552). **แก้ปัญหาสังคมด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์**. กรุงเทพฯ : ส.วีรัชการพิมพ์.

ภาษาต่างประเทศ

- Brandell, Jerrold R. (2011). **Theory & Practice in Clinical Social Work**. California : SAGE.
- Watson, David and West Janice. (2006). **Social Work Process and Practice : Approaches, Knowledge and skills**. Palgrave : McMillan.
- Hepworth, Dean H. and Larsen, Jo Ann. (1992). **Direct Social Work Practice Theory and Skills**. California, Brooks.
- Miley, Karia Krogsrud, O'Melia and Dubious, Brenda L. (1995). **Generalist Social Work Practice An Empowering Approach**. USA : Allyn and Bacon.
- Trevithicr,Pamels.(2005) **Social Work Skills: Practice Handbook**.2ndedition. Birshire : Open University.
- Mel Gray & Stephen A. Webb. (2009)**Social work Theories and Methods**. Sage Publications Ltd London.